

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента доктора педагогічних наук, професора
кафедри музичного мистецтва та хореографії
Сбітневої Людмили Миколаївни

на дисертацію Янь Лі «**Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю**» подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Науковий керівник: **Шехавцова Світлана Олександрівна**, докторка педагогічних наук, професорка, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2022.

У сучасному світі активно розвивається процес культурного обміну між народами і різними країнами, і, дійсно, для активної міжнародної взаємодії необхідні не тільки знання, але й розуміння ціннісних орієнтацій інших народів. Полікультурна освіта спрямовує особистість фахівця на активну толерантну життєдіяльність в багатонаціональному і полікультурному середовищі, успішну взаємодію з представниками різних національностей і культур. У сучасному світі актуалізується проблема здатності молодій людині орієнтуватися у сфері естетичних цінностей життя і культури, і це потребує особливої уваги в дослідженнях процесів художньої освіти.

Значна кількість сучасних досліджень у галузі освіти та педагогічної думки акцентують увагу на важливості інтеграції наукових знань, якими оволодівають студенти у процесі навчання у вищих навчальних закладах, розумінні міждисциплінарного характеру їх взаємодії з різними дисциплінами.

Учитель музичного мистецтва, як України, так і Китаю, відіграє важливу роль у формуванні культури суспільства, є транслятором полікультурних цінностей майбутніх поколінь. Авторка наголошує, що визначення та розв'язання цієї проблеми можливе тільки через глобальні процеси, а не на рівні окремої країни. Янь Лі доречно наголошує на важливості підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва України та Китаю, фахівців нового покоління, які будуть здатні адекватно сприймати, тонко й високо цінувати мистецтво, зберігати національні традиції,

примножувати духовні й матеріальні надбання міжкультурного рівня. В сучасних умовах ця проблема набуває особливого значення.

Проблема формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва в професійній підготовці, безперечно, є одним з ключових завдань сучасного освітнього середовища, яке постійно удосконалюється. Дисертантка зазначає, що в сучасних умовах полікультурна компетентність педагога являє собою не окремий комплекс характеристик, а невід'ємну частину загальної педагогічної компетентності.

Актуальність рецензованого дослідження, яке у межах двох розділів вивчає шляхи формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів, не викликає сумнівів. У дисертації Янь Лі теоретично узагальнила проблему формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю в сучасних умовах та експериментально перевірила педагогічні умови, результати яких продемонстрували об'єктивність вихідних положень та засвідчили вирішення поставлених у дисертаційній роботі завдань.

Янь Лі неухильно дотримувалася вимог до викладу і оформлення дисертації, що дало змогу побудувати логічну структуру дослідження, висвітлити як теоретичні, так і практичні аспекти представленої проблеми. У дослідженні ґрунтовно розкрито категоріально-понятійний апарат у контексті освітніх інтеграційних процесів та представлено психолого-педагогічні засади формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО.

У **Вступі** дисертанткою обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження одержаних результатів.

У першому розділі – **«Теоретичні засади формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю»** – представлено теоретичні засади означеної

проблеми формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у сучасній педагогічній теорії та практиці. Позитивним є те, що на основі вивчення наявних тлумачень поняття полікультурної компетентності в сучасному науковому дискурсі дисертанткою сформульоване власне трактування ключової дефініції дисертаційної роботи – полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Глибокий аналіз методологічних підходів надав можливість Янь Лі визначити структуру полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва до складу якої входять такі компоненти, як культурно-знаннєвий; аксіологічний; поведінковий, який включає вміння вирішувати проблеми міжкультурної взаємодії, ефективно виконувати свою професійно-педагогічну діяльність у полікультурному середовищі ЗВО. Аналіз джерел дозволив дисертантці визначити такі критерії: когнітивний; мотиваційно-ціннісний; діяльнісно-поведінковий.

Результати констатувального етапу експерименту впевнюють в необхідності пошуку й реалізації в освітньому процесі ЗВО України та Китаю педагогічних умов, які будуть сприяти успішному формуванню полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

У другому розділі – **«Експериментальне дослідження з формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю»** – теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Дисертанткою Янь Лі впроваджено в освітній процес ЗВО України та Китаю спецкурс „Музика як співзвуччя культур” для студентів спеціальності „Музичне мистецтво”. Викликають інтерес застосовані в процесі дослідження інтерактивні форми та методи навчання майбутніх вчителів музичного мистецтва у контексті формування їх полікультурної компетентності, залучення студентів спеціальності „Музичне мистецтво” до різноманітної позааудиторної діяльності, спрямовану на формування полікультурної компетентності.

Дисертанткою доведено переваги середніх значень показників усіх компонентів полікультурної компетентності студентів експериментальної та контрольної груп до експерименту та після нього.

Робота завершується розгорнутими й структурованими висновками, що відповідають поставленим завданням, є послідовними та відображають усі аспекти проведеного наукового пошуку.

Обґрунтованість наукових положень, їх достовірність та новизна дисертаційного дослідження Яно Лі зумовлені логікою викладу матеріалу та акцентуванням уваги на важливості

Беззаперечними перевагами дисертаційної роботи можна визнати наступне:

1. Чітко визначені об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження, а також широка апробація його матеріалів на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

2. Значна інформаційна й практично орієнтована насиченість дослідження, що повноцінно віддзеркалюється у змісті дисертації, відповідних розділах та висновках.

3. Всі поставлені завдання дисертанткою виконані.

Високий рівень дисертаційної роботи, осмисленість її завдань та ґрунтовність проведеного дослідження забезпечує ґрунтовна джерельна база дослідження, яка охоплює 218 позицій. Обсяг проведеної пошукової роботи, глибина аналізу різноманітних джерел засвідчують достовірність отриманих автором результатів дисертації та вірогідність її наукових висновків та рекомендацій.

Дисертаційна робота дисертантки, безперечно, має наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше було розроблено педагогічні умови формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва; впроваджено в освітній процес ЗВО України та Китаю спецкурсу „Музика як співзвуччя культур” для студентів спеціальності „Музичне

мистецтво”; уточнено зміст і структуру полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю тощо.

Не викликає сумнівів, що дисертаційне дослідження Янь Лі має практичне значення. Розроблені педагогічні умови формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва можуть бути використані в освітньому процесі ЗВО України та Китаю.

Слід зазначити, що дисертаційна робота, звичайно, не вичерпує всієї сукупності питань, пов'язаних із формуванням полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю.

Підкреслимо також і той очевидний факт, що результати опанованого дослідження знайшли широке публічне висвітлення як в українських наукових фахових, так і в міжнародних наукових виданнях: Публікації автора відображають основний зміст та положення дисертації.

Високо оцінюючи наукове та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Янь Лі, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження, а саме:

1. Авторка вважає, що існує суперечність у вдосконаленні процесу підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва України і Китаю та недостатнім рівнем розробленості цієї проблеми в науковому просторі. Може слід сказати, що не існує достатньо сучасних досліджень полікультурної компетентності вчителів музичного мистецтва?
2. На наш погляд, наукова новизна визначена занадто широко, слід її визначати більш конкретно.
3. У першому параграфі наголошено, що багатовіковий розвиток професійної музичної культури України не знаходить достатнього відображення у змісті практичної підготовки студентів. Вважаємо, що вивчення студентами української музики і музичної культури народів світу це завжди процес, який впливає на формування полікультурної особистості.

4. В критеріях і показниках мова йде взагалі про вчителя, не визначена специфіка саме вчителя музичного мистецтва.
5. У дослідженні бажано було б дослідити вплив різноманітного репертуару з світової музичної культури на формування полікультурної компетентності вчителів музичного мистецтва.

Висловлені зауваження, однак, не знижують наукової цінності та значення проведеного дисертантом обсягу роботи у теоретичному й практичному вимірах і його висвітлення в дисертаційній праці.

Отже, дисертація Янь Лі «Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю», є самостійним, завершеним дослідженням актуальної проблеми, що становить теоретичний інтерес і має практичне значення. Дослідження відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022) та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент

докторка педагогічних наук,
професорка кафедри
музичного мистецтва та хореографії,
Інституту культури та мистецтв
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»



Людмила СЫТНЄВА



Людмила Ситнєва завідуючу

Олена Карачока